

การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา
สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย*
THE DEVELOPMENT OF A LANGUAGE PROFICIENCY PROMOTION
PROGRAM FOR PRESCHOOLERS WITH COCHLEAR IMPLANTS

ประดับศรี พินธุโท

Pradabsri Pintuto

กนกพร วิบูลย์พัฒนวงศ์

Kanokporn Vibulpatanavong

ชนิดา มิตรานันท์

Chanida Mitranun

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail: pradabsri.p@nrru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการส่งเสริม ความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย 2) เพื่อพัฒนา โครงร่างโปรแกรมส่งเสริม ความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับ ปฐมวัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม จำนวน 30 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เก็บ ข้อมูลโดยใช้ประเด็นคำถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจุบัน ผู้ปกครองเป็นหลักในการส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็ก โดยมีครูและ ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมร่วมส่งเสริมความสามารถทางภาษา ด้านปัญหา พบว่ามี 3 ส่วน คือ 1.1) ครูเรียนร่วม ขาดความรู้ ความเข้าใจในการสอนเด็กในชั้นเรียน ร่วมและขาดการ สื่อสารกับผู้ปกครอง 1.2) ผู้ปกครอง ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมลูก ก่อนเข้าเรียน 1.3) ผู้เชี่ยวชาญ ไม่สามารถเชื่อมต่อการฝึกระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับครูได้ ทั้งนี้ แนวทางการส่งเสริมทางภาษาที่พบเหมือนกันทั้ง 3 กลุ่ม คือ ต้องการให้ครูเรียนร่วมสอนภาษา ขณะอยู่ในชั้นเรียน ควรเตรียมความพร้อมเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมแบบร่วมมือกันทั้งครูเรียน ร่วม ผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญ 2) โครงร่างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษาเด็กที่ใช้ ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย เป็นการมีส่วนร่วมระหว่างครูและผู้ปกครอง ในด้านการจัดการ

เรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมโดยบูรณาการการสอนพูดผ่านการฟังซึ่งใช้เทคนิคการสอนภาษาสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม และในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนโดยผู้ปกครองเด็ก
คำสำคัญ: โปรแกรม, ภาษา, ประสาทหูเทียม

Abstract

The objectives of this research article were to two-fold. First, to investigate the present situation, problems, and approaches to promoting language proficiency among pre-school children with cochlear implants. Second, to create a program outline to promote language proficiency among pre-school children with cochlear implants. A total of 30 purposively selected participants in this qualitative research included parents, teachers, pediatric cochlear implant specialists. Focus group interview questions were employed for data gathering and analysis. The findings revealed that, at present, parents act as the main persons who promote their children's language proficiency in collaboration with inclusive teachers and pediatric cochlear implant specialists. The challenges incurred could be divided into 3 areas including 1) inclusive teachers' lack of knowledge and understanding of inclusive teaching and lack of communication with parents, 2) parents' lack of knowledge and understanding of how to prepare their children for preschool, 3) experts and teachers' inability of co-teaching the children. However, similar guidelines from all 3 groups suggested that teachers should be present in the classroom for collaborative teaching. 2) the program has been developed with the participation of teachers and parents in terms of learning management which integrates teaching speaking with listening based on teaching techniques for children with cochlear implants, and in terms of pre-class preparation by parents.

Keywords: Program, Language, Cochlear Implants

บทนำ

เด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม (Children with Cochlear Implants) คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งเกิดจากที่เซลล์รับเสียงในหูชั้นในมีความเสียหาย ระดับรุนแรงถึงรุนแรงมาก และได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟูโดยนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาทำหน้าที่ทดแทนการทำงานและกระตุ้นระบบประสาทการได้ยิน ที่เรียกว่าประสาทหูเทียม (Cochlear Implant) ทำให้ผู้ใช้เครื่องประสาทหูเทียมสามารถได้ยินเสียง (National Institute on Deafness and

other Communication Disorders, 2020) ซึ่งเทคโนโลยีประสาทหูเทียมนี้เป็นเทคโนโลยีทางเลือกใหม่ในวงการแพทย์ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถช่วยให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีโอกาสติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ (ดาร์ตัน เศรษฐชัยบดี, 2559) 1) นอกจากนั้นการใช้ประสาทหูเทียม (Cochlear Implant) ช่วยลดปัญหาในการสื่อสาร ได้แก่ การฟัง การพูด การเรียนรู้หลักภาษาและไวยากรณ์ทั้งการอ่านและเขียน อย่างไรก็ตามหลังจากที่เด็กผ่าตัดใส่เครื่องประสาทหูเทียมแล้ว เด็กทุกคนต้องเข้าสู่กระบวนการฝึกซึ่งทางคลินิก หรือโรงพยาบาล จะนัดหมายผู้ปกครองเพียงเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อนำเด็กมาเข้าสู่กระบวนการ ดังนี้ 1) การฝึกฟัง ฝึกพูด 2) การตรวจการทำงานของเครื่องประสาทหูเทียม 3) การปรับคลื่นความถี่ของเสียงเพื่อให้เด็กสามารถได้ยินและใช้ประโยชน์จากการใช้ประสาทหูเทียม เป็นต้น (ปริญา หลวงพิทักษ์ชุมพล, 2553)

ความบกพร่องทางการได้ยิน ส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เนื่องจากในขวบแรกของ ชีวิตอยู่ในวัยของการเลียนแบบต่าง ๆ ที่ได้ยินจากบุคคลรอบข้างและสิ่งแวดล้อม (ปริญา หลวงพิทักษ์ชุมพล, 2553) ต้องมีประสบการณ์เป็นพื้นฐานเพื่อนำเอาประสบการณ์นั้นมาช่วยในการเรียนรู้คำต่าง ๆ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่วัยแรกเกิด เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะไม่สามารถได้ยินเสียงได้ และเมื่อเข้าปีที่สองการแสดงออกทางภาษาโดยการพูดจึงไม่ปรากฏชัด โดยพัฒนาการทางภาษาในช่วงอายุ 4 - 6 ขวบ มีการรับรู้ทางภาษาประมาณ 6000 คำ ด้านการแสดงออกทางภาษามีคำศัพท์ 2000 คำ (Badesch, B., 2018) ทั้งนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีข้อจำกัดของพัฒนาการทางภาษา ได้แก่ ระดับของการสูญเสียการได้ยิน อายุที่เกิดความบกพร่องทางการได้ยิน สภาพร่างกาย ระดับสติปัญญา การดูแลของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประสบการณ์ทางภาษาและประสบการณ์สิ่งแวดล้อมของเด็ก เมื่อเด็กมีปัญหาพัฒนาการทางภาษา เมื่อเข้าสู่วัยเรียนเด็กจึงไม่สามารถสื่อสารกับครูและเพื่อนได้ ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งในชั้นเรียนได้ ซึ่งอาจมีส่วนทำให้มีปัญหาพฤติกรรมและปัญหาในการปรับตัวจากการศึกษาของนิโคลัสและเกียร์ (Nicholas, J. G. & Geers, A. E., 2018) พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักจะไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มักใช้ความรุนแรงยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (egocentric) และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาต่าง ๆ จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นด้วยควิกลีย์ (Quigley, S., 1994) กล่าวว่า หากทางบ้านและโรงเรียนจัดกิจกรรมและประสบการณ์ทางด้านภาษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนภาษา เด็กก็จะไม่ประสบปัญหาในการเรียนที่โรงเรียนและการดำรงชีวิต

การฝึกฟังฝึกพูด เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักโสตสัมผัสวิทยา นักแก้ไขการพูด ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง ซึ่งในปัจจุบันสถานที่ให้บริการด้านการฝึกพูดและโรงพยาบาลที่มีนักโสตสัมผัสวิทยาและนักแก้ไขการพูดในประเทศไทยนิยมใช้การบำบัดการพูด 4 วิธี ได้แก่ 1) การฝึกฟังฝึกพูดแบบตัวต่อตัวด้วยความร่วมมือของพ่อแม่ (Individualized diagnostic therapy with parent participation) 2) การฝึกพัฒนาการด้วยวิธีฟังที่เป็น

ขั้นตอนตามธรรมชาติ (Natural sequential development) 3) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติและมีความหมาย 4) การฝึกพูดโดยใช้การฟัง (Auditory Verbal Therapy : AVT) (เบญจมาศ พระธานี, 2543); (ปริญา หลวงพิทักษ์ชุมพล, 2553) โดยการฝึกฟัง ฝึกพูด มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องประสาทหูเทียมได้ดีขึ้นและเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาและการพูดเทียบเท่ากับเด็กปกติ ซึ่งจากข้อจำกัดดังกล่าวมีการสำรวจปัญหาในการเข้ารับการฝึกฟัง ฝึกพูดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินตามคลินิกต่าง ๆ พบว่า ปัญหามีดังนี้ 1) ปัญหาเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกฟัง ฝึกพูดมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ โดยเฉพาะในต่างจังหวัดพบว่าไม่มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญทางสาขาด้านนี้อยู่หลายจังหวัด 2) ระยะเวลาในการนัดหมายการฝึกเป็นการนัดที่ทิ้งระยะที่ยาวนานเกินไปสำหรับการกระตุ้นการได้ยินและการฝึกฟังเสียงของเด็ก 3) สถานที่ที่ให้บริการการฝึกฟัง ฝึกพูดในประเทศไทยมี จำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งต้องการเข้ารับการบริการเป็นจำนวนมาก (ปริญา หลวงพิทักษ์ชุมพล, 2553) ดังนั้นหากจะให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้รับการฝึกฟัง ฝึกพูดอย่างเพียงพอ และถูกต้อง จึงจำเป็นต้องนำผู้ปกครองเด็กและครูที่สอนในโรงเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกฟัง ฝึกพูดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

จากปัญหาข้างต้นการส่งเสริมความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมมีความจำเป็นที่ควรได้รับการส่งเสริมทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านเชื่อมต่อกันเพื่อให้ได้ความต่อเนื่องในการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่โรงเรียน ผู้สอนควรจัดประสบการณ์ตรงโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เปิด โอกาสให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เป็นการพูดและการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน เน้นปฏิบัติและการกระทำออกมาให้มากที่สุด เพื่อให้อัตราการเรียนรู้ของเด็กเพิ่มขึ้น ส่วนการส่งเสริม (Forli, F., 2018) ส่วนการส่งเสริมที่บ้านผู้ปกครองควรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ของเด็กและร่วมในการฝึกฝนตามที่เด็กได้เรียนรู้จากที่โรงเรียน เพื่อเพิ่มความเข้าใจให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เพียเจต์ ที่กล่าวว่า จัดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในด้านที่เป็นรูปธรรม จัดหาวัสดุอุปกรณ์และจัดสถานการณ์ที่จะช่วย พัฒนาแนวคิดให้โอกาสผู้เรียนในการอธิบาย สรุปสิ่งที่เรียนรู้และเน้นความสำคัญของภาษาที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด จากการรับรู้สู่ความสามารถในการคิดอย่างเข้าใจ โดยกิจกรรมส่งเสริมการพูดและการฟังที่ใช้กันในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การร้องเพลง การเล่นเกมส์ การเล่าเรื่อง การเล่านิทาน เป็นต้น ซึ่งการเลือกวิธีการส่งเสริมความสามารถทางภาษานั้นต้องให้เหมาะสมกับเด็ก โดยยึดหลักของครูสามารถใช้ที่โรงเรียนได้และผู้ปกครองสามารถฝึกได้ด้วย จึงจะทำให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมความสามารถทางภาษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย เพื่อให้ครูเรียนร่วม ผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญ

ด้านการสอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ได้ใช้เป็นแนวทางสำหรับการสอนและพัฒนาความสามารถทางภาษาให้เด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ให้มีความสามารถทางภาษาเพื่อเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมจะสื่อสารกับครอบครัวและบุคคลต่างๆได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย
2. เพื่อพัฒนาโครงสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษาเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการ ส่งเสริมความสามารถทางภาษาและพัฒนาโครงสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย โดยดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ผู้ปกครองของนักเรียนที่ใช้ประสาทหูเทียม จำนวน 10 คน ครูโรงเรียนเรียนร่วมที่มีประสบการณ์การสอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม จำนวน 10 คน ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม จำนวน 10 คน รวม 30 คน เนื่องจากเป็นการวิจัยในกลุ่มเฉพาะจึงใช้การเลือกแบบเจาะจงตาม คุณลักษณะที่กำหนดไว้ดังนี้

1. ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ดูแลเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัย ศึกษามาแล้วอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา เด็กได้เข้ารับการ ฝึกพูดโดยใช้การฟังกับผู้เชี่ยวชาญมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 10 คน
2. ครูโรงเรียนเรียนร่วมที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา พิเศษ สาขาการศึกษาปฐมวัย และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีประสบการณ์การสอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เป็นครูประจำชั้นของเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน
3. ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมจบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโทหรือ ปริญญาเอก ในด้านการแก้ไขการพูด นักโสตสัมผัสวิทยา จบการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทหรือ ปริญญาเอกทางด้านการศึกษาพิเศษ ด้านเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีประสบการณ์การฝึกทักษะด้านการฝึกฟัง ฝึกพูด การสอนภาษาให้เด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและประเด็นการสนทนากลุ่ม โดยมีประเด็นการสนทนากลุ่มเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมทางด้าน

ภาษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3)ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา โดยสร้างเครื่องมือและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนการทดลอง สนทนากลุ่มเสร็จสิ้นและสังเคราะห์ข้อคำถาม จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย 3 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพปัจจุบันของเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมระดับปฐมวัย ในชั้นเรียนร่วม

ประเด็นที่ 2 สภาพปัญหาของเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมระดับปฐมวัย ในชั้นเรียนร่วม

ประเด็นที่ 3 แนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและประเด็นการสนทนากลุ่มผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน พิจารณาความถูกต้อง และความเหมาะสม ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective congruence : IOC) ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ขึ้นไป และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มด้วยการนัดหมายและส่งประเด็นการสนทนากลุ่มให้กับกลุ่มเป้าหมายล่วงหน้า โดยแบ่งเป็น 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 การสนทนากลุ่มของผู้ปกครองเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ครั้งที่ 2 การสนทนากลุ่มของครูโรงเรียนเรียนร่วมที่มีประสบการณ์สอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ครั้งที่ 3 การสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม จากนั้นมีการดำเนินการสนทนากลุ่มตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียงก่อนเริ่มสนทนากลุ่ม หากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไม่สะดวก ระหว่างการสนทนาจะไม่มีกรบันทึกภาพและเสียง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาและรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เอกสารรับรองเลขที่ SWUEC-G-417/2564E โดยกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจในครั้งนี จะได้รับการชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีการดำเนินการวิจัย อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้โดยไม่มีผลกระทบต่อการวิจัย และไม่มีการระบุชื่อ สถานที่ทำงาน ที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง และการนำเสนอจะเป็นไปโดยภาพรวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปภาพรวมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ผลการวิจัย

1. จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ครูโรงเรียนเรียนร่วม ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม สามารถรายงานผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษาของผู้ปกครอง เด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย พบว่า

1.1.1 ปัจจุบันผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา ซึ่งแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อม พบว่า ผู้ปกครองมีการเตรียมความพร้อมลูกในทุกด้าน และส่วนใหญ่จะเน้นด้านภาษาและการสื่อสารในชีวิตประจำวัน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะสอนการบ้านที่เด็กได้รับมาจากครู 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา พบว่า ผู้ปกครองมีการสื่อสารกับครูเรียนร่วมไม่บ่อยครั้งนัก

1.1.2 ปัญหาของผู้ปกครอง แบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อม พบว่า ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมลูกเพื่อเข้าสู่การเรียนร่วม 2) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการสอนลูกและไม่ได้สอนเนื้อหาที่เด็กจะต้องเรียนในโรงเรียน 3) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา พบว่า ผู้ปกครองไม่มีการพูดคุยหรือวางแผนกับครูเรียนร่วมในการเข้าเรียนร่วมกัน

1.1.3 แนวทางของผู้ปกครองในการส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่จะทำให้เด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมมีความสามารถทางภาษาดีขึ้นและสามารถเรียนร่วมได้ มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม พบว่า ผู้ปกครองควรมีการเตรียมความพร้อมเด็กในทุก ๆ ด้าน และสอนการสื่อสารโดยเตรียมบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทางด้านสังคม 2) การจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ปกครองควรจะได้สื่อสารหรือทำข้อตกลงกับครูประจำชั้นเพื่อเตรียมสอนเนื้อหาที่ลูกจะต้องเรียนมาก่อนล่วงหน้า 3) การมีส่วนร่วม พบว่า ควรมีแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีการสื่อสารและพูดคุยกับครูเรียนร่วมรวมถึงการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับเนื้อหาที่เด็กจะเรียนในชั้นเรียน

1.2 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษาของครูเรียน ร่วมที่สอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย พบว่า

1.2.1 ปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมเพื่อการเรียนร่วมโดยประสานงานกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กด้านการฝึกฟัง ฝึกพูด และด้านพัฒนาการให้สมวัย 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า หลักสูตรที่ใช้เป็นหลักสูตรปกติ แต่มีการยืดหยุ่นปรับให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา พบว่า ส่วนใหญ่ใช้การรายงานผลการเรียนและพฤติกรรมในแต่ละวัน การพูดคุยเกี่ยวกับการบ้าน กิจกรรมและการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก

1.2.2 ปัญหาของครูเรียนร่วม พบว่า เด็กมีการเตรียมความพร้อมไม่เพียงพอในเรื่องการสื่อสารและทักษะ 2) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน พบปัญหาที่ครูส่วนใหญ่เห็นตรงกันคือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่จะเข้ามาสอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมในการเรียนร่วม และยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก 3) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา พบว่า ไม่มีการพูดคุยกับผู้ปกครองในการส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็ก

1.2.3 แนวทางการส่งเสริมทางภาษาของครูเรียนร่วมที่มีเด็กใช้ประสาทหูเทียม มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม พบว่า ควรมีการนัดหมายให้ครูได้พบกับผู้ปกครองของเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม เพื่อปรับพื้นฐานความสามารถของเด็กให้พร้อมก่อนที่จะเข้าถึงเนื้อหาสาระการเรียนรู้และร่วมกันวางแผนการเรียน 2) การจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูควรปรับตัวเข้าหาเด็กในเรื่องการพูด การใช้สื่อการสอน และศึกษาเทคนิคการสอนเกี่ยวกับการสอนพูดผ่านการฟังไปใช้ในชั้นเรียน 3) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา พบว่า ครูได้เสนอแนะให้มีการประสานกับผู้ปกครองเรื่องการจัดการเรียนการสอน การส่งเนื้อหาหรือสรุปสาระสำคัญให้ผู้ปกครองก่อนเรียน

1.3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษาของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม พบว่า

1.3.1 ปัจจุบันผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม พบว่า 1) ด้านการเตรียมความพร้อม มีการดูแลเครื่องประสาทหูเทียมและมีการนัดหมายเพื่อปรับความถี่ของเครื่อง การฝึกพูดโดยผ่านการฟัง (Auditory Verbal Therapy: AVT) เพื่อให้เด็กสามารถฟังและพูดได้ตามพัฒนาการ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ควรมีการสอนคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ที่บ้าน โรงเรียน และคำศัพท์ในหมวดอื่น ๆ รวมถึงการสอนการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับลูกทุกครั้งที่มีการฝึกฟัง และฝึกพูด

1.3.2 ปัญหาของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม พบว่า

1) ด้านการเตรียมความพร้อม มีการฝึกฟัง ฝึกพูดตามพัฒนาการเพียงอย่างเดียว เนื่องจากมีเวลาที่จำกัด 2) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า เด็กแต่ละคนมีการรับรู้ภาษาไม่เท่ากัน 3) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา พบว่า ผู้ปกครองบางส่วนไม่มีเวลาฝึกลูกอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กเรียนรู้ได้ช้า ส่วนปัญหาของผู้เชี่ยวชาญกับครูเรียนร่วม พบว่า ไม่เคยมีช่องทางการติดต่อหรือประสานงานระหว่างกัน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญก็ไม่ทราบว่าจะสอนเด็กอย่างไรให้สามารถเรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้

1.3.3 แนวทางการส่งเสริมทางภาษาของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่ใช้

ประสาทหูเทียม มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อม พบว่า ควรส่งเสริมเด็กเรื่องพัฒนาการทางภาษาให้ครบทุกด้าน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ควรส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญทั่วประเทศได้มีความรู้เท่าเทียมกันในการฝึกพัฒนาการทางภาษา ซึ่งต้องสอนตามพัฒนาการ 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง การรับภาษา การส่งภาษา การพูด ความเข้าใจ การสื่อสารทางสังคม 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถทางภาษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญต้องมีการประสานงานกับผู้ปกครองและครูเรียนร่วม โดยให้ผู้ปกครองเป็นตัวกลางในการประสานงานเรื่องการพัฒนาความสามารถทางภาษาให้กับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม

2. ผลจากการสนทนากลุ่ม สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย ที่เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองกับครู ซึ่งมีขั้นตอนของการดำเนินโปรแกรม ดังนี้

2.1 ขั้นวางแผน เป็นขั้นของการเตรียมโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนการดำเนินการ ได้แก่ 1) การเตรียมการประชุมชี้แจงกับผู้มีส่วนร่วมในโปรแกรม 2) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในโปรแกรม

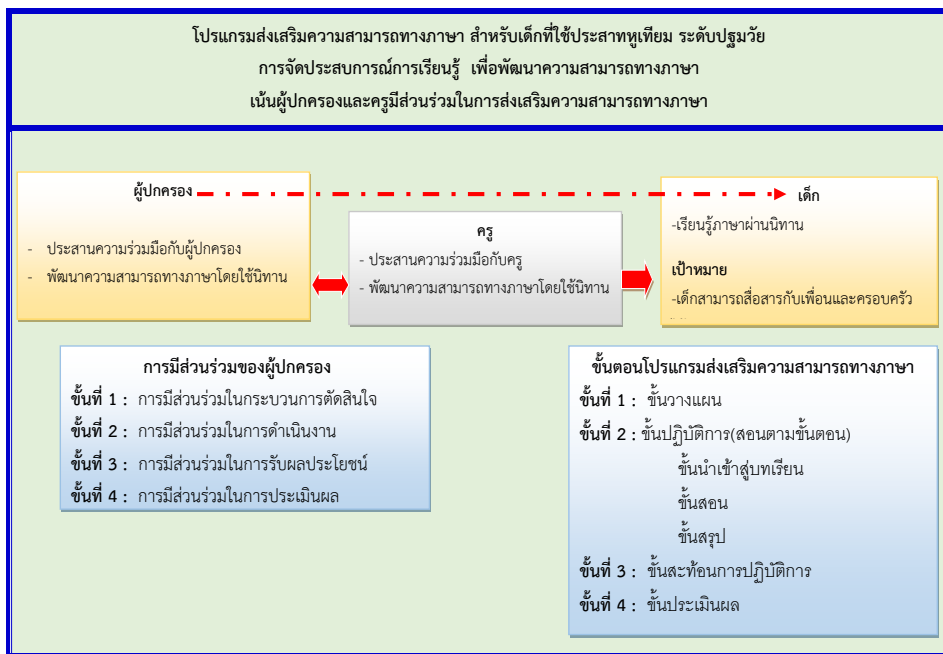
2.2 ขั้นปฏิบัติการ เป็นการลงมือปฏิบัติการตาม ขั้นตอนของแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม โดยนำขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีทั้งหมด 3 ขั้น คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป และนำเอาแนวคิดการบำบัดการพูดโดยใช้การฟัง (Auditory Verbal Therapy: AVT) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน ในช่วงเวลากิจกรรมเสริมประสบการณ์ และเทคนิคการสอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมทั้งที่บ้านและโรงเรียน

2.3 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติการ เป็นการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่หลังจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา

2.4 ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลการส่งเสริมความสามารถทางภาษาโดยผู้ปกครองและครูประจำชั้น

จากที่กล่าวมาสามารถแสดงได้ดังภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ 1 โครงร่างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย พบว่า ปัจจุบันผู้ปกครอง ครูโรงเรียนเรียนร่วม ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและตระหนักถึงการส่งเสริมความสามารถทางภาษา โดยได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่เน้นด้านภาษาและการสื่อสารในชีวิตประจำวันและมีการรับนโยบายการเรียนร่วม ครูเรียนร่วมที่มีเด็กใช้ประสาทหูเทียมในชั้นเรียน มีการประเมินความพร้อมด้านพัฒนาการก่อนเข้าเรียนร่วม โดยหลักสูตรใช้แบบปกติแต่มีการยืดหยุ่นให้เหมาะกับเด็ก มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานโครงการเรียนร่วม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ มีการประชุมชี้แจงบุคลากรเพื่อให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการเรียนร่วม โดยสอดคล้องกับ มลิวลย์ ธรรมแสง ที่ได้เสนอแนวทางการเรียนสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมในโรงเรียนเรียนร่วม ว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนควรได้มีนโยบายเรื่องการเรียนร่วมไว้เป็นส่วนหนึ่งและมีการจัดการด้านบุคลากร การฝึกอบรม รวมถึงการเตรียมความพร้อมบุคลากรนอกจากนั้นต้องมีการจัดทำงบประมาณ การจัดโครงสร้างสิ่งแวดล้อม (มลิวลย์ ธรรมแสง, 2561)

ในขณะที่โรงเรียนส่วนใหญ่ที่รับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมเข้าเรียนเนื่องจากปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตราที่ 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ใน สภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับ บุคคลอื่น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2550) ส่งผลให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนรวมและการจัดการกับปัญหาพฤติกรรมของเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม สอดคล้องกับ Punch, R., ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษา สิ่งสนับสนุนและผลที่ได้จากการจัดระบบการศึกษาให้กับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมในประเทศออสเตรเลีย พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการสอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม อาทิ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม เด็กมีความสามารถทางภาษาน้อยกว่าเพื่อนในชั้นเรียน เด็กเข้าร่วมสังคมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ยากเนื่องจากการสื่อสารที่ไม่ชัดเจนทำให้ขาดความมั่นใจ อีกทั้งยังพบว่าในช่วงแรกที่เข้าเรียนร่วม เด็กมีปัญหาเกี่ยวกับการฟังในชั้นเรียน ความคิดรวบยอดของคำที่ใช้ในชั้นเรียน (Punch, R., 2010)

ทั้งนี้ในปัจจุบันผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมความสามารถทางภาษาให้กับลูกที่ใช้ประสาทหูเทียมมีการเตรียมความพร้อมเน้นด้านภาษาและการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กได้เข้าเรียนร่วมได้และทำหน้าที่ในการสนับสนุนด้านการเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับ Patro, C. & Mendel, L. L, ในการส่งเสริมความสามารถให้กับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมในโรงเรียน (Patro, C. & Mendel, L. L, 2018) เสนอแนะไว้ว่า การเตรียมความพร้อมในเรื่องการฟังมีความสำคัญที่สุดสำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม เนื่องจากการเรียนรู้นั้นต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในด้านผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเรื่องคำศัพท์ที่จะใช้ในการเรียน ซึ่งผู้ปกครองมีความคาดหวังให้เด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมได้รับการศึกษากับเพื่อนปกติและควรมีแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่โรงเรียนเพื่อให้เด็กสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ นำมาซึ่งการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย ที่เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง ครู ซึ่งมีขั้นตอนของโปรแกรม ดังนี้

1. ขั้นวางแผน เป็นขั้นของการเตรียมโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับ เด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม โดยผู้วิจัยดำเนินการ ได้แก่ 1) การเตรียมการ ชี้แจงเกี่ยวกับโปรแกรม 2) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ปกครองและครู

2. ขั้นปฏิบัติการ เป็นการลงมือปฏิบัติการ การส่งเสริมความสามารถทางภาษา ตาม ขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีทั้งหมด 3 ขั้น คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป และนำเอาแนวคิดการบำบัดการพูดโดยใช้ การฟัง (Auditory Verbal Therapy: AVT) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดประสบการณ์

เล่านิทาน และเทคนิคการสอนเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม โดยแบ่งการส่งเสริมออกเป็น 2 สถานที่ ได้แก่ 1) การส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่โรงเรียนโดยครู 2) การส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่บ้าน เน้นผู้ปกครองมีส่วนร่วม

3. ขั้นสะท้อนการปฏิบัติการ เป็นการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ภายหลังจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย

4. ขั้นประเมินผล เป็นการติดตามผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในช่วงเวลากิจกรรมเสริมประสบการณ์ ในทุกแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บทความนี้เป็นบทความเชิงคุณภาพที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย ผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวนำมาสู่การพัฒนาโครงสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย ที่เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองและครู โดยร่วมกันส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีความเหมาะสมกับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม จนสามารถเรียนร่วมและใช้ชีวิตในโรงเรียนอย่างปกติได้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นสะท้อนการปฏิบัติการ 4) ขั้นประเมินผล ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจนำไปใช้ได้ดังนี้ 1) ด้านนโยบาย โรงเรียนมีแนวทางในการกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา และกระทรวงศึกษาธิการสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัยทั่วประเทศ 2) ด้านวิชาการ วงการการศึกษาพิเศษต้องมีความรู้ใหม่เกี่ยวกับโปรแกรมส่งเสริมความสามารถทางภาษา สำหรับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียม ระดับปฐมวัย ซึ่งนักการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมในด้านต่าง ๆ หรือนำไปพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านอื่น ๆ 3) ด้านปฏิบัติการเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมมีความสามารถในการฟังและพูดได้และเรียนร่วมได้ ครูสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาและผู้ปกครองสามารถสอนภาษากับเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมที่บ้านได้ โดยขับเคลื่อนได้อย่างเป็นระบบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ดาร์ตัน เศรษฐชัยปติ. (2559). รูปแบบการจัดบริการสนับสนุนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ใช้ประสาทหูเทียม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- เบญจมาศ พระธานี. (2543). กลยุทธ์ในการสอนพูดแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยวิธี Auditory Verbal Approach. ใน เอกสารโครงการสัมมนาวิชาการ.ขอนแก่น: ภาควิชาโสต ศอ นาสิกวิทยา คณะแพทยศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปริญญญา หลวงพิทักษ์ชุมพล. (2553). การพัฒนาโปรแกรมการบำบัดการพูดโดยใช้การฟังสำหรับเด็กหูหนวกก่อนมีภาษาพูดที่ใช้เครื่องประสาทหูเทียม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มลิวลย์ ธรรมแสง. (2561). โรงเรียนที่เป็นมิตรกับเด็กหูหนวก. คู่มือสำหรับผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวก ในพระบรมราชินูปถัมภ์.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- Badesch, B. (2018). The Harriet Lane Handbook. In Development Behavior and Mental Health. Philadelphia: Elsevier, Inc.
- Forli, F. (2018). How does a bilingual environment affect the results in children with cochlear implants compared to monolingual-matched children. An Italian follow- up study. International journal of pediatric otorhinolaryngology, 105(2), 56-62.
- National Institute on Deafness and other Communication Disorders. (2020). Meaning of Children with Cochlear Implants. in United States of America . Food and Drug Administration.
- Nicholas, J. G. & Geers, A.E. (2018). Sensitivity of expressive linguistic domains to surgery age and audibility of speech in preschoolers with cochlear implants. Cochlear Implants International, 19(1), 26-37.
- Patro, C. & Mendel, L. L. (2018). Gated Word Recognition by Postlingually Deafened Adults With Cochlear Implants: Influence of Semantic Context. Journal of Speech, Language, and Hearing Research, 61(3), 145-158.
- Punch, R. (2010). Children With Cochlear Implants in Australia: Educational Settings, Supports, and Outcomes. Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 15(4), 405-421.
- Quigley, S. (1994). Developmental issues in deaf children. Journal of Pediatric Health Care, 7(4), 161-166.